

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU KURUMSAL ALGI ÖLÇEĞİ (KDKKAÖ) GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI

THE OMBUDSMAN INSTITUTION CORPORATE PERCEPTION SCALE (OICPS), VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Ümmühan KAYGISIZ¹

Öz

Kamu Denetçiliği Kurumu, insan haklarının korunmasında aktif önem taşıyan kurumlardan en önemlilerinden biridir. Bu bağlamda ülkemiz açısından yeni olan oluşuma dair farkındalık ve algılanma düzeyinin açığa çıkarılması önem taşımaktadır. Çalışmanın amacı, Kamu Denetçiliği Kurumu ile ilgili temel veriler üzerinden Kuruma yönelik algıyı belirlemek için ilk kez geliştirilen Kamu Denetçiliği Kurumu Kurumsal Algı Ölçeği (KDKKAÖ)'nin, geçerlilik ve güvenilirliğini incelemektir.

KDKKAÖ'nin, yapı geçerliliğini sınamak amacıyla keşfedici (açımlayıcı) faktör analizi yapılmıştır. KDKKA Ölçeği, "kurumsal amaçları karşılayabilme", "mekanizmanın etkililiği", "kurumsal kapasite", "misyon sınırı", "şeffaflık ve erişilebilirlik" olmak üzere beş faktörlü bir yapı göstermiştir. Analizler, KDKKAÖ'nin yeterli düzeyde geçerlilik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kamu Denetçiliği, farkındalık, Kamu Denetçiliği Kurumu Kurumsal Algı Ölçeği (KDKKAÖ), geçerlilik, güvenilirlik.*

Abstract

The Ombudsman Institution is one of the most important institutions which active in the protection of human rights, In this context, it is important to reveal the level of the awareness and perception about this institution a brand new constitution in the view of our country. The aim of this stud to examine the validity and reliability of Ombudsman institution Corporate Perception Scale (OICPS), which is developed in the first time for determining the perception on Institution through basic data related to Ombudsman institution..

In order to test the validity of the OICPS, an exploratory factor analysis was applied. The OICPS has shown a five-factor sub dimensions are labeled as "realize of corporate objectives", "the effectiveness of the mechanism", "institutional capacity", "limitation of mission", "transparency and

¹ Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık,
ummuhankaygisiz@sdu.edu.tr

accountability". Analysis have demonstrated that, OICPS has got adequately reliability, and validity values.

Keywords: Ombudsman, awareness, Ombudsman Institution Corporate Perception scale (OICPS), validity, reliability.

1.GİRİŞ

Tarihin ilk dönemlerinden itibaren insan haklarını koruyan bir çok sözleşme mevcuttur. Fakat dünyadaki genel eğilim bu Sözleşmelerden çok aktif olarak insan haklarını yaygınlaştıran koruyucu mekanizmaların oluşturulması yönündedir. B.M. İnsan Hakları Komisyonu'nun 3 Mart 1992 tarihli 1992/54 sayılı ve BM Genel Kurulu'nun 20 Aralık 1993 tarihli 48/134 sayılı kararlarıyla kabul edilen Paris Prensipleri (İnsan Hakları, 2006:7-8), insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin yetkilerle donatılmış Hükümete, parlamento ve diğer ilgili bütün organlara, insan haklarının yaygınlaştırılmasına ilişkin görüş bildirip, tavsiyelerde bulunabilecek, öneriler ve raporlar sunabilecek ulusal kuruluşların statüsüne ilişkin ilkeleri düzenlemiştir.

Bu kuruluşlar uygun gördükleri insan hakları ihlalleri vakalarına el koyarlar, ülkede olup biten insan hakları ihlalleri vakalarına hükümetin dikkatini çekerler, bu ihlallerin son bulması için hükümete her türlü girişimi önerirler ve gerektiği takdirde hükümetin tavır ve tepkilerine ilişkin görüş bildirirler.

Bu kuruluşlardan birisi olan ve giderek yaygınlaşan Ombudsmanlık kurumunun dünya uygulamalarına bakıldığında kurumun ana hedefinin yönetimin iyileştirilmesi olduğu söylenebilir. Amaç, yönetimin iyileştirilmesi, birey haklarının korunması, halkın verdiği verginin sonucunu denetleyebilmesi ve bireyin hesap sorabilmesidir (Satyanand, 2010:547). Yargı yoluyla denetim, idari denetim, parlamento denetimi (siyasi denetim), basın denetimi, kamuoyu denetimi ve uluslararası denetim yolu ile idarenin denetlenmesi yeterli değildir.

Ombudsman², idarenin eylemleri, işlemleri ve davranışları üzerinde hukuka aykırılık ve yerinde denetimi yapmaya ve hukuka aykırı bulduğu veya yerinde bulmadığı işlemlerin geri alınması/kaldırılması veya bu işlem veya eylemlerden doğan zararların giderilmesi ve yurttaşlara yönelik uygunsuz davranışların düzeltilmesi için idare nezdinde girişimlerde bulunmaya ve bağlayıcı olmayan kararlar almaya yetkili olan, bağımsız bir devlet organıdır (Erhürman, 1998: 89; Aktel vd., 2013:23).

Yaygın adıyla "ombudsmanlık" kurumu, günümüzde yüzü aşkın devlette vatandaşla özellikle kötü yönetime karşı koruma amacıyla kurulmuştur ve halk denetçisi, kamu hakemi, arabulucu, medeni hakların savunucusu, parlamento komiseri gibi adlarla faaliyet göstermektedir (Şencan, 2011:8-40). Kamu Denetçiliği Kurumu'nu her ülke kendi hukuksal, idari, siyasi ve sosyal koşullarına göre yorumlayarak oluşturduğu için kavramın, üzerinde mutabakata varılmış bir tanımı bulunmamaktadır. Dolayısıyla

²Ombudsmanlık her ülkede farklı isimlerle anılmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir: Arnavutluk'ta, Avusturya'da "Halk/Halkların Avukatı" (Volksanwaltschaft), Fransa'da "Cumhuriyet Arabulucusu" (Mediator of Republic), Kanada'da "Vatandaş Koruyucusu" (Commissioner for Freedom of Information and Protection of Privacy), Portekiz'de "Adalet Temsilcisi" (Provedor de Justicia), İtalya'da "Sivil Savunucusu" (difensore civico), Argantin, Colombia, Ecuador, Paraguay ve İspanya'da "Halkın Savunucusu" (Defensor del Pueblo), Polonya'da "İnsan Hakları Savunucusu" (Human Rights Defender), Nijerya'da "Halk Şikayetleri Komisyonu" (Public Complaints Commission), Gana'da "İnsan Hakları ve İdari Yargı Komisyonu" (Commission for Human Rights and Administrative Justice), Sudan'da "Kamu Şikayetler ve Düzeltme Kurulu" (Public Grievances and Correction Board) ifadeleri kullanılmaktadır (AYENİ, 2014:501) (Ombudsmans, International Ombudsman Institute, 2013) (Kessing, 2001:121-140)

kavram, uygulandığı her ülkedeki özel koşullarına bağlı olarak farklı biçimlerde tanımlanmıştır (Kahraman, 2011:361).

Farklı ülkelerde farklı şekillerde isimlendirilse de kurumun ortak özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- İdarenin, kendi iç denetim yolları ve yargı denetimi dışında denetlenmesini sağlamaktadır,
- Etkin bir denetim mekanizmasıdır,
- Gücün yanlış kullanımını engellemektedir,
- İnsan haklarının korunması ve geliştirilmesinden sorumludur,
- Kamu kurumları ve kamuoyu nezdinde saygınlığı bulunan bir kurumdur,
- Genellikle denetçileri parlamento tarafından seçilmektedir,
- Genellikle yargı birliği sisteminin uygulandığı ülkelerde kurumsallaşmıştır,
- Özerk bir yapıya sahiptir,
- Kamu hizmetlerinde etkinliği artırmayı amaçlanmaktadır,
- Moral yaptırım gücü olan bir kurumdur,
- Başvuru (bir şikâyet) üzerine veya kendiliğinden (inisiyatif kullanarak) harekete geçmektedir,
- Şikâyet sahipleri kuruma kolayca ulaşabilmektedir,
- Yapılan araştırmalar sonucu bir hata tespit edilmiş ise hatanın düzeltilmesi ya da çözüm bulunması için ancak kuruluşa önerilerde bulunabilir, kendisi düzeltemez,
- Kurulusun bir açıklama yapmasını ya da özür dilemesini, bir kararı değiştirmesini, bir karar vermesini, alacağından vazgeçmesini ya da tazminat ödemesini önerebilmektedir,
- Kamu denetçileri özel organizasyonlar ve kişiler arasındaki uyuşmazlıkları (bankalar ve tacirler arasındaki gibi) kendilerine konu olarak alamamaktadır,
- Kamu denetçileri özel kişilerin birbirleri arasındaki uyuşmazlıkları kendilerine konu olarak alamamaktadır (Abdioğlu, 2007:79-102).

Temel hak ve özgürlüklerin tanınması ve korunmasının da her türlü hukuki yol ve mekanizmalarla güvence altına alınması ve idarenin hukuka bağlılığının sağlanması, hukuk devletinin gerekleri arasında önemli bir yer işgal etmektedir. Ombudsmana hukuk sistemlerinde yer veren ülkelerdeki uygulamalara bakarak, bu gereklerin sağlanması bakımından Kurum, başarılı bir uygulama örneğidir. XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, gelişmiş demokrasilerde olduğu kadar, gelişmekte olan ülkelerde de, hukuk devleti ilkesinin pekiştirilmesi ve demokratikleşmenin bir aracı olarak görülen ombudsmanlığın büyük bir hızla yayıldığı görülmektedir (Atay, 2014:26).

İnsan hakları alanındaki hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla, özellikle son yıllarda Anayasa ve yasalarda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu çerçevede gerçekleştirilen 2001, 2004 ve 2010 tarihli Anayasa değişiklikleri başta olmak üzere insan haklarını doğrudan ilgilendiren birçok alandaki kapsamlı düzenlemeler, demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü güçlendirmiştir. Bununla insan hak ve özgürlüklerine saygının sağlanması yönünde reformlar yapılarak oldukça önemli adımlar atılmıştır. Yapılan değişiklikler ve düzenlemelerle insan hak ve özgürlüklerinin kapsamı genişletilmiştir (Fendoğlu,2013:24).

Kamu Denetçiliği Kurumu, bu konuda yapılan önemli düzenlemelerden biridir. Kurum, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması çerçevesinde, vatandaşların yönetimle olan ilişkilerinde oldukça önemlidir. Bir taraftan vatandaşların yönetimden kaynaklanan şikayetlerinin etkin ve hızlı bir şekilde çözümlenerek azaltılması ve yönetimin Kurum'un önerilerini dikkate almasıyla idari yargının yükünün hafifletilmesi hedeflenmektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu'nun etkinliği kamu yönetiminin iyileştirilmesine ve yönetim ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunacaktır. Kamu yönetiminin hesap verebilir, adil ve şeffaf hale gelmesindeki katkısıyla kamu hizmetlerinin daha etkin ve kaliteli sunulmasına yol açacaktır. Bunun yanı sıra Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik sürecine katkı sağlama noktasında da artıları vardır. Çünkü AB ilerleme raporlarında Türkiye'den beklentiler içerisinde insan haklarının etkin korunmasının sağlanması açısından Kamu Denetçiliği Kurumu'nun önemine vurgu yapılmaktadır.

Türkiye'de kamu denetçiliğine/ombudsmana benzer bazı kurumlar vardır. Bunlar, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Dilekçe Komisyonu, İnsan Hakları Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Devlet Denetleme Kurulu, Etik Kurul, Ekonomik ve Sosyal Konsey gibi kurumlardır (Fendoğlu,2013:16).

Türkiye'de insan haklarını koruma anlamında sağlayacağı olumlu katkıların yanında, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun uygulanabilirliği konusunda farklı eleştiriler yapılmaktadır (Efe ve Demirci, 2013:66). Bunlar; kurumun kuvvetler ayrılığı ilkesini zedeleyeceği yönündeki eleştiriler, Kurum'un idari yargının olduğu bir yerde etkin olamayacağı yönündeki eleştiriler, yeteri kadar denetim biriminin olduğu Kamu Denetçiliği Kurumu'nun gelmesinin karmaşaya yol açacağı yönündeki eleştiriler, Türkiye'nin Kamu Denetçiliği Kurumu'na hazır olmadığı eleştirileri, güçlü bir merkezîyetçiliğin olması Kurum'un uygulanmasını zorlaştıracığı yönündeki eleştirilerdir (Aydın vd., 2012:85).

Oysa Kamu Denetçiliği Kurumu idari yargının yerine geçecek bir kurum değil, onu tamamlayacak bir kurumdur. İdari yargının uygulandığı Fransa'da da Kurum 1973 yılından beri etkin şekilde uygulanmaktadır. Ayrıca kurumun oluşturulma nedenlerinden biri klasik denetim yöntemlerinin yetersizliğidir. Türkiye'de hesap sorma süreci çok yavaş çalışmakta ve davaların sayısı zaman içinde artarak yargıda büyük bir yığılmaya neden olmaktadır. Bu aşamada Kamu Denetçiliği Kurumu bir ön değerlendirme aşaması olarak olayların yargıya intikalinden önce müdahalede bulunmakta ve çoğu zamanda yapıcı çözümler getirebilmektedir (Abdioğlu, 2007: 96).

Bunun yanı sıra yüzölçümü büyük ve nüfusu fazla olan, eğitim düzeyi gelişmiş ülkelere göre düşük olan Türkiye'de kurumun uygulanmayacağı iddia edilmektedir. Fakat Kurum günümüzde dünyanın pek çok ülkesinde idari yapısına bakılmaksızın başarıyla uygulanmaktadır. Ayrıca Kurum'un resen harekete geçebilme özelliğinden dolayı sayılan nedenlerden dolayı Türkiye'de Kurum'un uygulanamayacağını söylemek çok gerçekçi olmayacaktır (Süler, 2010:165).

Güçlü bir merkezîyetçiliğin olmasının kurumun uygulanmasını zorlaştıracığı yönündeki eleştiri de yersizdir. Çünkü kurumun oluşturulma nedenlerinden biri de kamu yönetiminin sorunlarını azaltmada yardımcı olmaktadır. Kurulacak Kamu Denetçiliği Kurumu kamu yönetiminde yaşanan sorunların azaltılmasında önemli bir rol oynayacaktır (Aydın vd., 2012:85).

Kamu Denetçiliği Kurumu'nun aktif hale gelmesi ile beraber kamunun uygulamalarına karşı vatandaşın haklarını savunacak, kanun teklifi de dahil bir çok çözüm yolu önerebilecek, kamunun sınırsız yetkileri vatandaş lehine ve aynı zamanda kamu yararına düzenlenebilecektir. Kurulacak Kamu Denetçiliği Kurumu'nun, devletin vatandaşına karşı hizmet sunumunun ve hizmet sunumu yönetiminin evrensel olarak kabul edilmiş adillik, Şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi yolunda atılmış bir adım olacaktır (Aydın vd., 2012:85).

Kamu Denetçiliği Kurumu'nda önemli olan nokta, her ülkenin kurumu kendi sosyal ve politik yapısına, hukuksal sistemine, kültürel ve demografik özelliklerine uyarlayarak çeşitli modifikasyonlarla ve değişikliklerle uyarlamasıdır (Kestane, 2006,137). Bunun yanı sıra kurumu, mucizevi bir kurtarıcı olarak nitelendirmek hatasına düşülmemelidir. Kamu denetçiliği, ne var olan denetim kuruluşlarının bir alternatifidir; ne de bunlarla çatışacak niteliktedir. Tam tersine, söz konusu tüm denetim mekanizmalarına yardımcı, ek bir denetim mekanizmasıdır. Bu nedenle "Ombudsmanın kimliği, mahkeme olmaması ile açıklanabilir. O, mahkemeden daha esnektir ve daha çok manevra yapacak yeri vardır" (Esgün,276).

Kamu Denetçiliği Kurumu, eğitim ve bilinçlenmede, iş yükünün azalması ve yargı kararının uygulanması noktasında idarenin yargısal denetimine, temel hak ve özgürlüklerin korunması gibi açılardan demokratik hukuk devletine önemli katkılar sağlar.

Türkiye'de Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yapılmasıyla, bağımsız ve tarafsız bir kurum olarak bireyi devlete karşı koruyacak, kötü yönetim sonucu bireyin karşılaştığı adaletsizliklerin düzeltilmesi için hizmet vererek yönetimin verdiği hizmetlerin eksikliklerinin bulunup giderilmesine katkıda bulunacak, hükümeti uluslararası kuruluşlardan önce eleştirecek ve hükümetin gerekli adımları atmasını sağlayacak bir kurum olacaktır. Türkiye'de insan hakları ihlali nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan şikâyet başvuruları azalacaktır (Efe ve Demirci, 2013:69).

2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Açıklandığı üzere, Kamu Denetçiliği Kurumu, insan haklarının korunmasında aktif önem taşıyan kurumlardan en önemlilerinden bir tanesidir. Hükümetle vatandaşlar arasında köprü olma gibi çok önemli misyonlardan birini taşıyan Kamu Denetçiliği Kurumu, toplum ile idari makamlar arasında yeni iletişim kanalları tesis etmek ve hükümeti daha fazla "insan-duyarlı" yaklaşımlara teşvik etmek suretiyle, idare ile vatandaşları birbirine yaklaştırabilecek bir rol oynayabilir (Kahraman, 2011:363).

Bu bağlamda ülkemiz açısından yeni olan bu oluşuma dair farkındalık ve Kurumun nasıl algılandığı önem taşımaktadır. Çalışmanın amacı, Kamu Denetçiliği Kurumu ile ilgili temel veriler üzerinden Kuruma yönelik algıyı belirlemeye yöneliktir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Ölçeğin Hazırlanması

Araştırmada, mevcut durumu ortaya koymak amacıyla tanımlayıcı, keşfedici ve nicel bir araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma sorularının oluşturulması için geniş düzeyde literatür taraması yapılmış,³ uygulamada anket yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmada, Kamu Denetçiliği Kurumu'na potansiyel başvuru hakkı olan kişilerin, Kurumu nasıl algıladıklarını belirlemek hedeflenmiştir. Ankete katılanların bu algılarını ölçmeye yönelik 48 kapalı uçlu sorudan oluşan anket hazırlanmıştır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, ankete katılanların çeşitli özelliklerini araştırmaya yönelik 11 kapalı ve açık uçlu sorudan oluşan demografik sorular hazırlanmıştır. Bu bölümde katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, anne baba eğitim durumu, anne baba mesleği, Kamu Denetçiliği ile ilgili bir ders alıp almadığı ile ilgili bilgilerin elde edilmesine yönelik sorular sorulmuştur.

Anketin ikinci bölümünde ise, anket sorularını cevaplandıran kişilerin, Kurum hakkındaki algıları, sunulan önermelere verdikleri cevaplar vasıtasıyla tespit edilmiştir. Bu bölümde sorular 5'li Likert ölçeğinde hazırlanmış olup, cevaplar ise "hiç önemli değil" den "çok önemli" ye kadar olan 5 ölçekli bir skalada değerlendirilmiştir.

Üniversite öğrencileri nezdinde Kamu Denetçiliği Kurumu'nun algısını ölçmek için çok sayıda literatür taranarak hazırlanan 48 maddelik anketin pilot çalışması Lisansüstü öğrenciler nezdinde yapılmıştır. Uygulama sonucuna göre, madde toplam korelasyonları (madde ayırıcılık-madde geçerlilik katsayıları) değerlendirilmiştir. Madde geçerlilik endeksi -1 ile +1 arasında değerler alabilmektedir.

Güvenilirlik analizinde ölçümün içsel tutarlılığını gösteren alfa katsayısı (Cronbach's Alpha) kullanılmıştır. Güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin güvenilir olduğunun söylenebilmesi için alfa katsayısının 0,50 kabul edilebilir alt sınırı olup, 0,60'dan yüksek olması istenen bir sonuçtur (Hair vd., 1998:391). Ölçeğin tamamının Alfa güvenilirliği 0,95 olarak hesaplanmıştır.

3.2. Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü ve Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi üçüncü ve dördüncü sınıf olmak üzere 273 (174 Kadın+99 Erkek) üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma evreni olarak Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk ve Kamu Yönetimi Bölümü öğrencilerinin seçilmesinin sebebi, bu bölüm öğrencilerinin öğrenim süreçlerinde Kamu Denetçiliği ile ilgili dersler almaları ve bilinç düzeylerinin/farkındalıklarının daha yüksek olmasıdır.

³ Özellikle geçerlilik ve güvenilirlik analizine dayalı ölçek geliştirme çalışmaları incelenmiştir. Bknz., Ayda BÜYÜKŞAHİN, Çokboyutlu İlişki Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması, Türk Psikiyatri Dergisi 2005; 16(2),97-105; Muharrem TUNA, Hüdaverdi BİRCAN, Murat YEŞİLTAŞ, Etik Liderlik Ölçeği'nin Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması: Antalya Örneği, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 26, Sayı: 2, 2012; Turhan ERKMEN, Emel ESEN, Psikolojik Sermaye Ölçeğinin Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması, Öneri.C.10.S.39, Ocak.2013.23-30.

Çalışmada evreni temsilen örneklem seçilmiştir. Anketin içerik yeterliliğini sağlamaya yönelik pilot çalışma, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde Lisansüstü öğrenim gören 20 öğrenciyle Aralık 2014'te yapılarak ölçeğe son şekli verilmiştir.

Asıl anket Şubat 2015'te seçilen örneklem düzeyinde yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama

Araştırmada veri toplamak amacıyla tesadüfi olmayan yöntemlerden kolayda örneklem yöntemi ve ilk defa geliştirilen Kamu Denetçiliği Kurumu Kurumsal Algı Ölçeği (KDKKAÖ) kullanılmıştır.

Ölçek gönüllü katılımcılara sınıflarda uygulanmıştır ve katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Ayrıca anketlerin yapılması esnasında araştırmacı sınıflarda bulunmuş, katılımcılara öncelikle hem araştırmanın amacı hem de uygulama aşamasında nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgi verilmiş, katılımcılardan gelen sorular interaktif olarak cevaplanmıştır. Ölçeklerin uygulanması her sınıfta yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

4. ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

4.1. Demografik Bilgiler

Tablo 1'de araştırmadaki örnekleme oluşturan fertler ile ilgili demografik özelliklere ait frekanslar ve yüzdeleri verilmiştir. Araştırmaya katılanlar genel anlamda Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF ve Hukuk Fakültesi öğrencilerinden oluşan 273 (174 Kadın+99 Erkek) kişidir..

Bu çalışmada kadınların oranı % 63,7, erkeklerin oranı ise %36,3 olarak gerçekleşmiştir. Örneklemin yaş dağılımına bakıldığında; araştırmada en fazla 21–24 yaş aralığındaki öğrenciler %91,2 oranında yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	174	63,7
Erkek	99	36,3
Yaş		
16-20 Arası	12	4,4
21-24 Arası	249	91,2
25-30 Arası	8	2,9
31 ve yukarısı	4	1,5
Bölüm		
Hukuk	76	27,8
Kamu Yönetimi	197	72,2
Sınıf		
Üçüncü Sınıf	141	51,6
Dördüncü Sınıf	132	48,4

Öğretim Türü		
Birinci Öğretim	189	69,2
İkinci Öğretim	84	30,8
Anne Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	196	71,8
Lise	43	15,8
Önlisans	3	1,1
Lisans	21	7,7
Diğer	10	3,7
Baba Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	141	51,6
Lise	73	26,7
Önlisans	11	4,0
Lisans	40	14,7
Yüksek Lisans	6	2,2
Diğer	2	,7
Anne Mesleği		
Öğretmen	7	2,6
Hemşire	6	2,2
Memur	5	1,8
İşçi	12	4,4
Çalışmıyor	204	74,7
Kamuda Çalışan Bürokrat	1	,4
Diğer		13,9
Baba Mesleği		
Öğretmen	12	4,4
Bankacı	4	1,5
Memur	51	18,7
İşçi	65	23,8
Çalışmıyor	15	5,5
Kamuda Çalışan Bürokrat	4	1,5
Diğer	122	44,7

4.2. Geçerliliğe İlişkin Bulgular

Çalışmada geçerliliğe ilişkin bulgular, içerik geçerliliği ve yapı geçerliliği bakımından değerlendirilmiştir.

4.2. 1. İçerik Geçerliliği (Content Validity)

İçerik geçerliği, ölçme aracında bulunan soruların (maddelerin) ölçme amacına uygun olup olmadığı, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediği sorunu ile ilgili olup, "uzman görüşüne göre saptanır. Bunun için, önce bir grup "uzman" tarafından ölçme amaçları ve bu amaçların gerektirdiği içerik çözümlenmeleri yapılarak hazırlanmış soruların bu amaçları ve içeriği temsil edip edemeyeceği tartışılır.

İçerik geçerliğini belirlemek için, hazırlanan ölçü aracı ve amaçları bir "uzman gruba" inceletilerek grubun önerilerine göre gerekli yeni şekil verilmiştir.

KDKKA Ölçeğini oluşturan maddelerin anlaşılabilirliği ve uygunluğunu değerlendirmek amacıyla Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinden üç öğretim üyesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesinden bir öğretim üyesinin uzman görüşüne başvurulmuştur. Yapılan toplantılarda ve görüşmelerde uzmanlar ölçeği maddelerin açıklığı ve gerekliliği noktasında değerlendirerek görüşlerini bildirmişlerdir. Uzmanların uygun görüşü alındıktan sonra ölçeğe son şekli verilerek anket oluşturulmuştur.

4.2. 2. Yapı Geçerliliği (Construct Validity)

Yapı geçerliği, bilimsel olduğu kadar, felsefi yönü de ağır basan bir geçerlik ölçütüdür. Kuramsal olarak, geçerlik ölçmenin dayandığı "temel kuramların" geçerliği ile ilgilidir. Yani, önceden kabul edilen olası "neden-sonuç" ilişkileri ile ilgilidir özellikle, dolaylı ölçmelerin yapıldığı (asıl ölçülmek istenen şeyin onun çeşitli belirtileri ile ölçüldüğü) durumlarda, ölçülen belirtilerin, gerçekten aranan belirtiler olup olmadığı sorunu vardır.

KDKKA ölçeğinin yapı geçerliliğinin değerlendirilmesinde Kaiser Meyer Olkin testi, Bartlett testi, faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Tablo 2: KDKKA Ölçeğinin Faktör Modeli Yönünden Değerlendirilmesi

Boyutlar	Faktör Yüklü	Ortalama	Varyans Açıklama Oranı (%)	Özdeğer	Güvenilirlik
Faktör 1: Kurumsal Amaçları Karşılatabilme					
	5,39	15,877	11,70	,886	
Birey ile devlet arasında bir köprü olma gayretindedir.	,690				
Kurumun kötü yönetimden doğan haksızlıkları önleyen bir rolü vardır.	,640				
Gelecek için güçlü bir vizyona sahiptir.	,602				
Kurum etkin bir denetim mekanizmasıdır.	,592				
Kamu denetçiliği kurumu örnek bir insan hakları kurumudur.	,566				
Kurum iyi düzeyde vatandaş hizmeti sağlar.	,552				
Kurum özerk bir niteliğe sahiptir.	,534				
Yüksek kalitede hizmet sağlar.	,513				
Kurum bireye idare karşısında eşit söz hakkı sağlar.	,504				
Gelişmiş ve yenilikçi hizmetler sağlar.	,477				
Kurum kararların gerekçeli olması konusunda idareye önerilerde bulunur.	,475				
Kurum topluma değer katmaktadır.	,409				
Faktör 2: Mekanizmanın Etkililiği					
	5,22	15,361	1,85	,888	
Kurum ayrımcılığın önlenmesi konusunda idareye önerilerde bulunur.	,734				
Kurum sosyal sorumluluk sahibidir.	,665				
Uygun hizmet sunar.	,634				
Yüksek etik standartlara sahiptir.	,619				
Kurum yetkinin kötüye kullanılmaması konusunda idareye önerilerde bulunur.	,589				
Yüksek kalitede ekip tarafından yönetilir/yönetim ekibine sahiptir.	,570				
Kamu Denetçiliği Kurumu, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde bağımsız ve etkin bir şikayet mekanizmasıdır.	,544				
Kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirilen denetçiler vardır .	,521				
Kurum şeffaflık ve hesap verebilirlik noktasında idareye önerilerde bulunur.	,503				
Kurum kanunlara uygunluk açısından idareye önerilerde bulunur.	,476				
Kurum iyi yönetim ilkeleri açısından idareye önerilerde bulunur.	,460				
Kamu baş denetçisi ve denetçiler gelen şikayetleri inceler, araştırır ve idareye önerilerde bulunur.	,415				
Toplumsal memnuniyeti arttıran bir işlevi vardır.					
Faktör 3: Kurumsal Kapasite					
	2,83	8,330	1,61	,740	
Kurumun, yaş gruplarına göre sınıflandırılmış şekilde çocuk internet	,654				

sayfası bulunmaktadır.

Kurumda çalışan personel yeterli donanımına sahiptir.	,641
Yüksek kalitede performans için gerekli altyapıya sahiptir.	,525
Kurum bilgi edinme hakkı noktasında idareye önerilerde bulunur.	,496

Faktör 4: Misyon Sınırı	2,37	6,971	1,33	,614
--------------------------------	-------------	--------------	-------------	-------------

Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askeri nitelikteki faaliyetleri kurumun görev alanı dışındadır.	,787
Yasama ve yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar kurumun görev alanı dışındadır	,765

Faktör 5: Şeffaflık ve Erişilebilirlik	1,86	5,490	1,17	,669
---	-------------	--------------	-------------	-------------

Başdenetçi ve denetçiler görevlerini yerine getirirken tarafsızlık ilkesine uygun davranmak zorundadır.	,735
Kuruma yapılan şikayetler insan hakları (çocuk hakları, kadın hakları) ve kamuyu ilgilendiren konularda ise menfaat ihlali aranmaz.	,621
Kamu denetçiliği kurumu vatandaşa herhangi bir maliyet olmaksızın bağımsız ve tarafsız uzman desteği sağlar.	,490

KMO = 0,931; Bartlett Küresellik Testi = 4010,587 (p< 0,01)

Cronbach's Alpha değerinin 0,70 ve üstü olduğu durumda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilir. Ancak soru sayısı az olduğunda bu sınır 0,60 değeri ve üstü olarak kabul edilebilir (Sipahi vd.,2010:89).

Faktör analizi tüm veri yapıları için uygun olmayabilir. Kaiser-Meyer- Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity testi verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığını göstermesi açısından önemlidir. KMO değeri 0.60'dan yüksek ve Bartlett testinin anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir. Tablo 3'te ölçek için KMO = 0,931, Bartlett testi = 4010,587 SD = 595, P=0.000 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Dolayısı ile veriler faktör analizi için uygundur.

Bu çalışmada ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması için "keşfedici-açımlayıcı faktör analizi" uygulanmıştır. Faktör analizi, geliştirilen ölçme aracında maddeler arasındaki korelasyonlar aracının tek bir yapıyı ölçtüğüne ilişkin kanıt olarak ele alınabilir. Faktör analizi bir ölçme aracında cevaplayıcıların verdiği tepkiyi ölçmek amacıyla, belirli bir düzen olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanmaktadır (Tavşancıl, 2006, 46) (Dew and Xiao,2011:48). Açımlayıcı faktör analizi, verilerin Kovaryans ya da Korelasyon matrisinden yararlanılarak birbirleri ile ilişkili p sayıda değişkenden daha az sayıda (k<p) ve birbirlerinden bağımsız yeni değişkenler (faktör) türetmek üzere yararlanılan bir tekniktir (Doğan ve Başokçu,2010:66).

Keşfedici (açımlayıcı) faktör analizini yapabilmek için istatistik paket programından yararlanılmıştır. Faktör modelinin uygunluğunu test etmek amacıyla, ana kütle bütünlüğünü test eden ve Bartlett tarafından geliştirilen küresellik testi uygulanmıştır. Bu test, ana kütle içindeki değişkenler arasında bir ilişkinin var olup olmadığını test etmektedir. Verinin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek için de KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) testi kullanılmıştır. Faktör analizi sonuçlarına bakıldığında, bütün KMO değerleri ,50'den büyük çıkmış ve Bartlett testi değerleri ise anlamlı

bulunmuştur. Temel eksenler (principal axes) faktör analizi promax döndürme (promax rotation) tekniği ile uygulanmıştır. Temel eksenler faktör analizinin kullanılmasının nedeni, temel bileşenler faktör analizi değişkenlerin toplam varyansını hesaplarken, temel eksenler faktör analizinin değişkenler arası kovaryans değerlerini hesaplamasıdır. Rotasyon yöntemi olarak, yatay rotasyon yöntemlerinden promax seçilmiştir. Yatay rotasyon yöntemleri, faktörlerin birbirleri ile ilişkili olmasına izin verir ve gerçek dünyada hiçbir yapının birbirinden bağımsız olmadığı fikrine dayanır. Amaç teorik manada anlamlı birkaç faktör ve yapı elde etmekse en uygunu yatay rotasyon yöntemlerinden birini seçmektir. Bundan dolayı burada da promax seçilmiştir (Erkmen ve Esen, 2013:25) (Dew and Xiao,2011:48).

Çalışmada yapılan faktör analizi sonucunda, 14 maddenin hiçbir faktör altına girmediği tespit edilmiştir.

Çıkarılan maddeler madde numaralarıyla birlikte şöyledir:

Tablo 3: Ölçekten Çıkarılan Sorular

Çıkarılan Sorular	İfadeler
10	Büyüyen ve genişleyen bir kurumdur.
15	Kurum insan haklarının korunması ve kamu idaresinin iyileştirilmesi alanında hayata geçirilen düzenlemelerin başında gelir.
16	Kurum TBMM'ye bağlı olarak görev yapar.
19	Kurumda bir baş denetçi ve 5 denetçi mevcuttur.
22	Kurum, hakkında detaylı bilgiler içeren bir web sitesine sahiptir.
25	Kuruma online (e- başvuru) yapılabilmektedir.
33	Kamu denetçiliği kurumu demokrasilerin önemli araçlarından birisidir.
36	Kurum insan haklarının korunması ve geliştirilmesinden sorumludur.
38	Şikayetçinin talebi üzerine şikayet başvurusu gizli tutulur.
40	Şikayet başvuruları gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılabilir.
43	Kurum görev alanıyla ilgili uluslararası kuruluşlara üye olabilir.
44	Kuruma şikayet başvurusunda bulunulabilmesi için idari başvuru yollarının tüketilmesi gerekir.
46	Kurumun İnceleme yapmanın dışında yasal bir yetkisi yoktur.
47	Kurum tarafından yapılan çalışma sonucu kamuoyuna duyurulmaktadır

Ayrıca maddelerin madde test korelasyon değerlerinin de düşük olduğu gözlenmiştir. Böylelikle ölçek, kurumsal amaçları karşılayabilme (12 madde), mekanizmanın etkililiği (13 madde), kurumsal kapasite (4 madde), misyon sınırı (2 madde), şeffaflık ve erişilebilirlik (3 madde) olmak üzere 34 maddeye inmiştir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi çalışmada beş faktör ortaya çıkmıştır. Faktörlerden birincisi, varyansın %15,877, ikincisi %15,361, üçüncüsü %8,330, dördüncüsü %6,971, beşincisi %5,490'ndan sorumludur.

Faktörlerin tümü birden varyansın, %52,029'unu açıklamaktadır. Bu çalışmada, birinci faktör, “kurumsal amaçları karşılayabilme”, ikinci faktör “mekanizmanın etkililiği”, üçüncü faktör”, “kurumsal kapasite”, dördüncü faktör, “misyon sınırı” ve beşinci faktör “şeffaflık ve erişilebilirlik” olarak adlandırılmıştır. Her bir soruya ilişkin faktör yükleri Tablo 3’te verilmiştir. Tabloya göre maddelere ait faktör yükleri, 0,409 ile 0,787 arasında değişmektedir.

Tablo 4: KDKKA Ölçeğinin Faktörler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Faktör Boyutları		Kurumsal Amaçları	Mekanizmanın Etkililiği	Kurumsal Kapasite	Misyon Sınırı	Şeffaflık ve Erişilebilirlik
Kurumsal Amaçları Karşılayabilme	Pearson Cor.	1				
Mekanizmanın Etkililiği	Pearson Cor.	,737**	1			
Kurumsal Kapasite	Pearson Cor.	,674**	,594**	1		
Misyon Sınırı	Pearson Cor.	,592**	,517**	,530**	1	
Şeffaflık ve Erişilebilirlik	Pearson Cor.	,589**	,443**	,405**	,328**	1

** 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

Korelasyon analizi, iki değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi ya da bir değişkenin iki ya da daha çok değişken ile olan ilişkisini test etmek ve ilişkinin derecesini ölçmek için kullanılan istatistikî bir yöntemdir (Kalaycı,2010:115). Tablo 4’te faktörler arasında olumlu düzeyde ve orta yönlü ilişki olduğu görülmektedir. Tablo 4’te görüldüğü gibi, “mekanizmanın etkililiği” ile “kurumsal amaçları karşılayabilme” arasında yüksek düzeyde olumlu ilişki vardır. “Kurumsal kapasite” ile “kurumsal amaçları karşılayabilme” arasında belirgin düzeyde olumlu ilişki vardır. “Kurumsal kapasite” ile “mekanizmanın etkililiği” arasında orta düzeyde olumlu ilişki olduğu görülmektedir. “Misyon sınırı” ile “kurumsal amaçları karşılayabilme”, “kurumsal kapasite”, “mekanizmanın etkililiği” alt ölçekleri arasında orta düzeyde olumlu bir ilişki vardır. “Şeffaflık ve erişilebilirlik” ile “ misyon sınırı”, “kurumsal amaçları karşılayabilme”, “kurumsal kapasite”, “mekanizmanın etkililiği” alt ölçekleri arasında yine olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

4.3. Ölçeğin Güvenilirliği

Güvenirliğin yüksek olması, ölçmede izlenen süreçler ile kullanılan ölçütlerin ayrıntılı olarak belirlenebilmesine bağlıdır. KDKKA ölçeğinin güvenilirliğine ilişkin bulgular madde analizi ve iç tutarlılık analizi olarak verilmiştir.

4.3.1 Madde Analizi

Tasarlanan ölçeği oluşturan maddelerin ölçek toplam puanına katkısını belirlemek, ölçeğin bütünüyle ne derecede ilişkili olduğunu bulmak amacıyla madde analizi yapılabilir. KDKKA Ölçeğinin madde analizi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: KDKKA Ölçeğinin Madde Analizi

Sorular	Ortalama	Standart Sapma	Madde Toplam Korelasyon	Madde Silinirse Alfa
Birey ile devlet arasında bir köprü olma gayretindedir.	3,9817	1,00533	,526	,936
Kurumun kötü yönetimden doğan haksızlıkları önleyen bir rolü vardır.	3,7546	1,07539	,604	,935
Kurum etkin bir denetim mekanizmasıdır.	3,9121	,98870	,559	,935
Kurum özerk bir niteliğe sahiptir.	3,8242	1,10074	,490	,936
Kamu denetçiliği kurumu örnek bir insan hakları kurumudur.	4,0147	1,03955	,524	,936
Kurum iyi düzeyde vatandaş hizmeti sağlar.	3,5568	1,05957	,687	,934
Yüksek kalitede hizmet sağlar.	3,6190	1,01166	,640	,935
Kurum bireye idare karşısında eşit söz hakkı sağlar.	3,8425	1,09515	,577	,935
Gelişmiş ve yenilikçi hizmetler sağlar.	3,7509	1,02373	,617	,935
Kurum kararların gerekçeli olması konusunda idareye önerilerde bulunur.	3,6996	,88983	,627	,935
Kurum topluma değer katmaktadır.	3,9231	1,01710	,577	,935
Kurum ayrımcılığın önlenmesi konusunda idareye önerilerde bulunur.	3,7656	1,07614	,564	,935
Kurum sosyal sorumluluk sahibidir.	3,7216	1,07245	,553	,935
Uygun hizmet sunar.	3,7436	,89535	,583	,935
Yüksek etik standartlara sahiptir.	3,5678	,98331	,501	,936
Kurum yetkinin kötüye kullanılmaması	3,7692	,95190	,645	,935

konusunda idareye önerilerde bulunur.				
Yüksek kalitede ekip tarafından yönetilir/yönetim ekibine sahiptir.	3,6923	1,02210	,527	,936
Kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirilen denetçiler vardır.	3,6447	1,02995	,555	,935
Kamu Denetçiliği Kurumu, kamu hizmetlerinin yürütülmesinde bağımsız ve etkin bir şikayet mekanizmasıdır.	3,8168	,96032	,483	,936
Kurum şeffaflık ve hesap verebilirlik noktasında idareye önerilerde bulunur.	3,7875	1,02483	,635	,935
Kurum kanunlara uygunluk açısından idareye önerilerde bulunur.	3,7839	,84941	,440	,937
Kamu baş denetçisi ve denetçiler gelen şikayetleri inceler, araştırır ve idareye önerilerde bulunur.	3,9707	,94279	,604	,935
Toplumsal memnuniyeti arttıran bir işlevi vardır.	3,7399	1,09231	,558	,935
Kurum iyi yönetim ilkeleri açısından idareye önerilerde bulunur.	3,6520	,95475	,624	,935
Yüksek kalitede performans için gerekli altyapıya sahiptir.	3,5604	1,06283	,607	,935
Kurum bilgi edinme hakkı noktasında idareye önerilerde bulunur.	3,5971	,97332	,612	,935
Kurumda çalışan personel yeterli donanıma sahiptir.	3,6264	1,06393	,560	,935
Kurumun, yaş gruplarına göre sınıflandırılmış şekilde çocuk internet sayfası bulunmaktadır.	3,3370	1,20812	,417	,937
Türk Silahlı Kuvvetlerinin sırf askeri nitelikteki faaliyetleri kurumun görev alanı dışındadır.	3,5275	1,20362	,277	,939
Yasama ve yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin kararlar kurumun görev alanı dışındadır	3,5568	1,09035	,333	,938
Baş denetçi ve denetçiler görevlerini yerine getirirken tarafsızlık ilkesine uygun davranmak zorundadır.	4,0733	1,04060	,495	,936
Kuruma yapılan şikayetler insan hakları	3,8681	1,09015	,464	,936

(çocuk hakları, kadın hakları) ve kamuyu ilgilendiren konularda ise menfaat ihlali aranmaz.				
Kamu denetçiliği kurumu vatandaşa herhangi bir maliyet olmaksızın bağımsız ve tarafsız uzman desteği sağlar.	3,8791	1,01281	,528	,936

KDKKA Ölçeğinin maddelerinin genel ortalaması, 3,7464 ve ortalamaların değişim aralığı 0,59311 (max=4,94, min=1,56) şeklinde bulunmuştur. KDKKA Ölçeğinin toplam korelasyonları 0,277 ile 0,687 arasında orta düzeyde değerler aldığı görülmüştür.

KDKKA Ölçeğinin madde analizi incelendiğinde “Kamu denetçiliği kurumu örnek bir insan hakları kurumudur” ve “Başdenetçi ve denetçiler görevlerini yerine getirirken tarafsızlık ilkesine uygun davranmak zorundadır” sorularının diğer anket sorularından daha yüksek değerde çıktığı görülmüştür. Bu durum katılımcıların Kuruma insan hakları misyonu yönünde yüklediği anlamı ortaya koyması açısından önemlidir.

4.3.2. İç Tutarlılık Analizi (İnternal Consistency)

İç tutarlılık sık sık başvurulan bir güvenilirlik ölçütüdür. İç tutarlılığın dayandığı temel görüş, her ölçme aracının, belli bir amacı gerçekleştirmek (bütünü oluşturmak) üzere, birbirinden deneysel olarak bağımsız ünitelerden (örneğin, test maddelerinden, anket sorularından) oluştuğu ve bunların, bütün içinde, bilinen ve birbirlerine eşit ağırlıklara sahip olduğu varsayımdır. Ölçme aracını oluşturan ifadelerin birbirleriyle tutarlılık gösterip göstermediğini, aralarındaki ilişkinin (korelasyonun) ölçülmesiyle ortaya çıkar. Güvenilirlik katsayısı 0 ile 1 arasında değerler alır ve bu oran 1 yaklaştıkça güvenilirlik artar (Ural ve Kılıç, 2006: 286).

KDKKA Ölçeğinin iç tutarlılık analizi kapsamında 273 katılımcı ile görüşülmüş ve analiz sonuçları bakımından ölçeğin güvenilirlik analizi $\alpha = ,947$ olarak bulunmuştur. Bu rakamın 1'e yakın olması ölçeğin güvenilirlik derecesinin oldukça yüksek olduğu sonucunu vermiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, KDKKA Ölçeği'ni geliştirmeye yönelik ilk çalışmadır. Çalışmada genel olarak, KDKKA Ölçeği'nin üniversite öğrencilerinin algılarını ölçebilecek, yeterli geçerlilik ve güvenilirliğe sahip olduğu bulunmuştur. Ölçek, yapı geçerliliği ve içerik geçerliliği sonuçlarına göre güvenli ve geçerli bir ölçüm aracıdır.

Araştırmadaki örnekleme Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi öğrencileri ve Hukuk Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada Kamu Yönetimi ve Hukuk öğrencileri özellikle seçilmiştir. Konu ile ilgili hazır bulunuşlukları ve eğitim dönemlerince Kamu Denetçiliği ile ilgili bir çok ders alabilecekleri varsayımından hareket edilmiştir. Çalışma sonucunda Kamu Yönetimi ve Hukuk

Bölümü öğrencilerinin İdare Hukuku, Yönetim Bilimi, İnsan Hakları Hukuku, Yerel Yönetimler, Örgütsel Değişim ve Kamuda Reform, Avrupa Yönetişel Alanı ve Kamu Yönetiminde Denetim gibi bir çok ders aldıkları ve Kamu Denetçiliği konusu ile ilgili algılarının yüksek düzeyde oldukları görülmüştür.

Çalışmada kadınların oranı % 63,7, erkeklerin oranı ise %36,3 olarak gerçekleşmiştir. Örneklemin yaş dağılımına bakıldığında; araştırmada en fazla 21–24 yaş aralığındaki öğrenciler %91,2 oranında yer almaktadır.

Çalışmada KDKKA ölçeğinin yapı geçerliliğini sınamak amacıyla, temel bileşenler yöntemi ve varimax eksen döndürme yöntemi kullanılarak faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda beş faktörlü bir yapı görülmektedir. Bunlar; “şeffaflık ve erişilebilirlik”, “ misyon sınırı”, “kurumsal amaçları karşılayabilme”, “kurumsal kapasite” ve “mekanizmanın etkililiği”dir. Ölçeğin faktör yükleri, 0,409 ile 0,787 arasında değişmektedir.

“Kurumsal Amaçları Karşılayabilme” faktörü altında toplanan maddeler incelendiğinde ifadelerin daha çok toplumsal fayda ve katkı esaslı oldukları göze çarpmaktadır. Bu da katılımcıların Kurum ile ilgili algılarının daha çok bu ekseninde toplandığını göstermektedir. Nitekim bu faktör, Kurum’un, birey ile devlet arasında bir köprü olma gayretinde olması, kötü yönetimden doğan haksızlıkları önleyen bir rolünün olması, gelecek için güçlü bir vizyona sahip olması, örnek bir insan hakları kurumu olması, iyi düzeyde vatandaş hizmeti sağlaması ve topluma değer katması gibi ifadelerden oluşmaktadır.

KDKKA Ölçeğinin faktörler arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde, faktörler arasında olumlu düzeyde ve orta yönlü ilişki olduğu görülmektedir. “Mekanizmanın etkililiği” ile “kurumsal amaçları karşılayabilme” arasında yüksek düzeyde olumlu ilişki vardır. Genel olarak faktörler arasında olumlu ve anlamlı ilişki vardır. Ancak en düşük ilişki “şeffaflık ve erişilebilirlik” ile “misyon sınırı” arasındadır.

KDKKA Ölçeğinin yapı geçerliliğinin değerlendirilmesinde Kaiser Meyer Olkin testi, Bartlett testi kullanılmıştır. KMO = 0,931, Bartlett testi = 4010,587 SD = 595, P=0.000 düzeyinde anlamlı bulunmuştur.

KDKKA Ölçeğinin iç tutarlılık analizi sonucunda aldığı değer, güvenilirlik analizi $\alpha = ,947$ olarak bulunmuştur.

KDKKA Ölçeğinin madde analizi incelendiğinde “Kamu denetçiliği kurumu örnek bir insan hakları kurumudur” ve “Baş denetçi ve denetçiler görevlerini yerine getirirken tarafsızlık ilkesine uygun davranmak zorundadır” sorularının diğer anket sorularından daha yüksek değerde çıktığı görülmüştür. Bu durum Kamu Denetçiliği Kurumu’nun ülkemizde yeni bir insan hakları Kurumu olmasına rağmen beklentilerin daha çok insan hakları misyonuna yönelik olduğunu ve demokrasinin önemli gereklerinden adalet ve tarafsızlık değerlerine yüklediği anlamı ortaya koymasından önemlidir.

Öte yandan verilerin bağlamsal olmaması diğer bir deyişle zamana yayılmaması, verilerin katılımcıların öz bildirimlerine dayalı olması ve sosyal açıdan kabul edilebilir tepkiler verebilmeleri ölçeği gözden geçirmeyi gerekli kılabilmektedir. Bundan sonraki çalışmalarda başka örneklem

gruplarında ve farklı sektörlerde daha fazla katılımcıya ulaşılarak, hem daha güvenilir hem de daha geçerli sonuçlara ulaşılması hedeflenmektedir.

6. KAYNAKLAR

- Abdioglu, Hasan (2007), “Yönetişim İlkelerinin Uygulanmasında Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık) Kurumu Ve Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye Açısından Önemi”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar 2007/2, Yıl:6, Sayı.11, (79-102).
- Aktel, Mehmet, Kerman, Uysal, Altan, Yakup, Lamba, Mustafa, Burhan, Orhan (2013), “Türkiye İçin Yeni Bir Denetim Modeli: Kamu Denetçiliği (Ombudsman)”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 5, Sayı. 9, Güz 28, (21-37).
- Atay, Ender Ethem, (2014) “Hukuk Devleti İlkesi Işığında İdarenin Denetimi Ve Kamu Denetçiliği Kurumu”, *Kamu Denetçiliği Kurumu Dergisi* (Journal of Turkish Ombudsman Institute), Aralık 2014, Sayı. 1, (1-31).
- Aydın, A. H., Taş, İ. E., Ersöz, M.,(2012) “Önemi ve Uygulanabilirliği Açısından Türkiye’de Kamu Denetçiliği Kurumu”, *Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi II: Küresel Değişim ve Demokratikleşme*, İnönü Üniversitesi, Malatya, 19-20 Nisan, <http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1427/file/AhmetHamdiAydin.pdf>(e.t.21.10.2014).
- Ayeni, Victor O. (2014) “Ombudsmen as Human Rights Institutions”, *Journal of Human Rights*, 13, (498–511).
- Büyükşahin, Ayda, (2005), “Çok Boyutlu İlişki Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması”, *Türk Psikiyatri Dergisi*; Cilt:16, Sayı.2, (97-105).
- Dew, Jeffery and Jing Jian Xiao, (2011), “The Financial Management Behavior Scale: Development and Validation”, *Journal of Financial Counseling and Planning*, Volume 22, Issue 1, (43-59) .
- Doğan, Nuri, T. Oğuz Başokçu, (2010) “İstatistik Tutum Ölçeği İçin Uygulanan Faktör Analizi ve Aşamalı Kümeleme Analizi Sonuçlarının Karşılaştırılması”, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, Kış 2010, Cilt.1, Sayı.2, (65-71).
- Efe, Haydar, Demirci, Murat (2013) “Ombudsmanlık Kavramı Ve Türkiye’de Kamu Denetçiliği Kurumundan Beklentiler”, *Sayıştay Dergisi*, Temmuz-Eylül 2013, Sayı. 90, (49-72).
- Erkmen, Turhan, Esen, Emel, (2013), “Psikolojik Sermaye Ölçeğinin Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması”, *Öneri*. Ocak, C.10.Sayı.39, (23-30).
- Esgün, İbrahim Uğur, “Ombudsman Kurumunun Türkiye İçin Gerekliliği Üzerine Bir Değerlendirme”, dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/297/2711.pdf. (17.11.2014)
- Fendoğlu, Hasan Tahsin (2013), “Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık) ve Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Hakkı”, *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı.4, (1-30)
- Hair, Joseph F., Anderson, Rolp, E., Tatham, Ronald L., Black, William C. (1998), “Multivariate Data Analysis”, New Jersey, PrenticeHall.
- İnsan Hakları: Temel Bilgiler, Koruma Mekanizmaları, İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları, (2006), 1.Baskı, Ankara, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı, (7-8,117)

- Kahraman, Mehmet, (2011) “Hukuk Devletine Katkıları Bakımından Kamu Denetçiliği”, Mustafa Kemal Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute Yıl/Year: Cilt/Volume: 8, Sayı/Issue. 16, (355-373).
- Kalaycı, Şeref , (Ed.) (2010), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kessing, Peter Vedel (2000), “Implementation of the Western Ombudsman Modelin Countries in Democratic Transition”, National Human RightsInstitutions: Articles and Working Papers: Input To the Discussions on the Establishment and Development of the Functions of NationalHuman Rights Institutions, Edited by Birgit Lindsnaes, Lone Lindholt,Kristine Yigen, The Danish Centre for Human Rights ISBN: 87-90744- 18-7, Printed in Denmark 2001, (121-140).
- Kestane, Doğan (2006), “Çağdaş Bir Denetim Organizasyonu Olarak Ombudsmanlık (Kamu Denetçiliği)” *Maliye Dergisi*, Temmuz-Aralık, Sayı. 151, (128-142).
- Satyanand, Hon Judge Anand (2010) “Human Rights İn The Commonwealth: The Ombudsman Role Ombudsman”, New Zealand, *Commonwealth Law Bulletin*, Volume 28, Sayı. 1, (547-552).
- Sipahi, Beril, E. Yurtkoru, Serra, Çinko, Murat (2010), *Sosyal Bilimlerde SPSS’LE Veri Analizi*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Şencan, Hüdai, (2011), *Bazı Ülkelerde Ombudsmanlık Kurumu*, TBMM Araştırma Merkezi Yayını, Ocak, 8-40
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. 3. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tuna, Muharrem, Bircan, Hüdaverdi, Yeşiltaş, Murat (2012), “Etik Liderlik Ölçeği’nin Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması: Antalya Örneği”, Atatürk Üniversitesi *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 26, Sayı. 2, (143-155).
- Ural, A., Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*. 2. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.